

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R. P. Ildephonsi Peñafiel E' Societate Jesu, Quondam In
Cusquensi Collegio Sacrae Theologiae Primarij
Antecessoris ... Theologia Scholastica Naturalis**

Peñafiel, Alonso

Lugduni, M.DC.LXXIIX.

Sect. 2. Nostra sententia proponitur.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95892](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95892)

ente reali in conceptu aliquo reali. Antecedens sic probatur; nam ita est ad aliud relatio generis, sicut relatio paternitatis; sed relatio generis est relatio rationis, & relatio paternitatis est realis: ergo Ad, relationis realis prædicamentalis convenit cum Ad constitutivo relationis rationis.

7. Secundo, si ad, ut ad esset aliquid reale, poneret aliquid secundum illam rationem, vel in fundamento, vel in termino: sed Ad, ut Ad nihil reale ponit nec in fundamento, nec in termino: ergo non est aliquid reale; minor sic probatur quoad secundam partem, quia Ad, ut Ad respectu termini est mera denominatio extrinseca; sed denominatio extrinseca pura nihil ponit in denominato; ergo Ad, ut Ad nihil ponit in termino: prima pars illius minoris sic demonstratur, quia si Ad, ut Ad poneret aliquid in fundamento, poneret in genere causæ formalis; unde poneret, exhibendo suam entitatem fundamento; ergo informando illud; ergo Ad, ut Ad, diceret, In; respectu fundamenti; informatio enim dicitur necessaria in esse subiecto; sed Ad, ut Ad, & quatenus distinguitur ab In, nullum dicit, In; ergo Ad, ut ad nihil ponit in fundamento.

SECTIO II.

Nostra sententia proponitur.

8. Conclusio; relatio prædicamentalis ad aliquam rem est realis, tam secundum esse Ad, quam secundum esse In: hæc sententia est totius Scholæ peripateticæ, cuius choriphaeus Aristoteles multis in locis eam aperte tueretur, & docet, tum in sua *Dialectica*, cap. de *Ad aliquid*, & in *metaphys.* in quo se ad magistrum suum Platonem composuit, qui in Phædone, & in Thimæo aperte asseruit relationem paternitatis, filiationis, similitudinis, & alias esse reales, & veras; Aristotelis vestigiis insistant ipsius innumera interpretum phalanges sapientissimorum lucidissimæ, quasi collatis signis in hanc sententiam æquali iudicio conspirantes, item Theologi, quorum antesignanus D. Aurelius Augustinus sua *Dialectica lib. decem categor. à cap. 1. usque ad 12. exclusivè*; ubi sic ait; tunc ergo & vere, & proprie ad aliquid dicitur cum sub vno ortu, atque occasu, & id quod iungitur, & id cui iungitur, invehitur, ut puta servus, & Dominus, utrumque vel simul est, vel simul non est, etenim cum Dominum dixeris, necessario existet, & servus, cum vero Dominum tuleris, nec servus apparet, cæterum quo pacto, vel quis, vel qui sit similis, demonstrabimus, nisi & quis similis sit, & cui sit similis personaliter indicemus; dixerat autem in principio capituli, claret igitur ad aliquid non sua vi: sed alterius conjunctione vere, & proprie in re consistere. Magistri Augustini mentem apprime callens D. Thomas huius conclusionis veritatem nobis dilucide, ac sapienter propalavit. *1. 1. q. 13. art. 7. & quest. 2. 8. art. 1. ad 2. & sæpe alias*, cuius sententiæ veritas adeo claritatis lumine decoratur, ut communem huius sæculi magistrum, eximium piique Doctorem Suarez in hæc verba prorumpere coegerit; iam vero recepta sententia, & quasi philosophicum commune axioma est, dari in rebus creatis re-

lationes reales, non solum propter rationes philosophicas: sed etiam quod sententia hæc aptior sit ad mysterium Trinitatis declarandum, & ex illo plurimum confirmari videatur.

Probatur primo, quidquid à parte rei est participabile in Deo à creaturis, potest participari ab ipsis vere, & realiter; sed relatio realis, v. g. Patris, Filij, producti, & producentis, quæ datur in Deo, est participabilis à creaturis; ergo potest participari ab ipsis, & sic non repugnabit dari in creaturis relationis reales Patris, Filij, &c. maior est certa: nam participabilitas idem est, ac capacitas, ut ab alio participetur; unde si ex parte Dei datur participabilitas, poterit ex parte creaturæ participari, quia talis participabilitas est potentia activa Dei, ut communicet creaturæ id, quod est participabile in ipsis: minor sic probatur; quia id est participabile in Deo à creaturis, quod in suo conceptu ut sic communi, & præciso non opponitur enti creato: sed relatio realis quæ reperitur in Deo secundum conceptum communem relationis realis non includit aliquid oppositum creaturæ, ratione cuius repugnet ipsi: ergo non repugnat participari ab ea conceptus relationis realis, non secundum infinitatem relationis provt est in Deo: sed secundum rationem communem relationis realis: maior patet, ideo Trinitas personarum in vna essentia, immensitas, independentia, & infinitas, quæ sunt perfectiones in Deo existentes, non possunt participari à creaturis, repugnatque ipsis talis participatio, quia eiusmodi perfectiones in suo conceptu habent oppositionem, & repugnantiam cum creaturis: creaturæ enim petunt dependentiam à Deo, independentia autem opponitur dependentiæ: ergo independentia opponitur creaturæ; infinitas per essentiam dicitur limitationem, opponiturque finitudinis, quam necessario creatura includit essentialiter, Trinitas personarum cum identitate vnius essentia dicitur infinitam eminentiam, & perfectionem divinæ fecunditatis, cuius non est capax creatura, &c. contra iustitiam, misericordiam, sapientiam, intellectus, voluntas, &c. sunt perfectiones participabiles, & de facto participantur à creaturis, quia in conceptu communi, & præciso illarum, nullum includitur prædicatum; ratione cuius tales perfectiones opponantur creaturis, aut repugnent illis; unde Deus verè, & realiter communicat sapientiam, iustitiam, intellectum, & voluntatem reales, non cum infinitate, quam in Deo habent proprie divinæ perfectiones, quia hæc habent tales ex vi differentia, & non ex vi rationis communis; sed proportionato modo creaturarum entitati; atqui relatio realis Patris, Filij, producentis, & producti in conceptu communi nullum dicitur prædicatum oppositum creaturis: ergo relatio realis Patris, Filij, &c. licet sit participabilis secundum differentialem conceptum, quem habent in Deo, infinitudinis, &c. nihilominus poterit participari à creaturis secundum conceptum communem contractum per differentiam proportionatam creaturarum perfectioni.

Minor hæc sic probatur, quia quando concretum alicuius forme non dicit prædicatum de situm creaturæ; ratione cuius participatur de facto à creaturæ, etiam forma primario constitutiva talis concreti non dicit prædicatum oppositum creaturæ, ratione cuius repugnet partici-

Quæst. VI. Vtrum relatio prædicam. &c. 803

pari ab illis, sed potius participatur à creatura cum ipso concretum, sed concretum, pater, filius, produ- cens, & productum, participatur vere & realiter à creatura, & nullum habent prædicatum oppositum illi: ergo paternitas, filiatio, & relatio producentis & producti, quæ sunt formæ primario constituti- væ talium concretorum nullo modo habebunt prædicatum oppositum creaturis, sed potius de facto participabuntur ab illis sine vlla repugnan- tia; maior est certa. Ideo enim de facto participa- tur à Deo iustitia realis à creatura, misericordia, intellectus, & voluntas sine vlla repugnantia, quia iustum, sapiens, intelligens, & volens, quæ sunt concreta à talibus formis constituta partici- pantur à Deo, & ratio à priori est, quia impossi- bile est, quod participetur aliquid, & non partici- petur id, quod est de essentia illius, quia res si- ne sua essentia nec esse, nec intelligi potest; sicut v. g. impossibile est quod Petrus participet esse hominis, & non participet humanitatem, animam rationalem, &c. quæ sunt de essentia hominis, alias non essent de essentia illius; sed forma, quæ constituit primario concretum est de essentia talis concreti: ergo si participatur concretum, necessa- rio debet participari forma quæ primario est de essentia illius: unde sicut in concreto nulla datur repugnantia respectu creaturæ, similiter in abstra- cto nulla dabitur repugnantia, nec oppositio cum ipsa creatura.

11 Minor sic patet ex D. Irenæo lib. 4. *adversus hæres. cap. 79.* ubi sic ait: secundum igitur natu- ram, quæ est secundum cognitionem, ut ita dicam omnes filij Dei sumus, propter quod à Deo facti sumus; secundum autem dicto audientiam & do- ctrinam, non omnes filij Dei sunt, quoniam autem ita se habet hoc in Isaac, dixit, filios sequi, & exal- tavi, ipsi autem spreverunt me; & iterum quæ di- cit, filios alienos eos, ita filij alieni mentiti sunt mihi, secundum enim naturam filij sunt propter hoc, quod ab eo facti sunt sic Irenæus: D. etiam August. lib. 83. *quæst. quæst. 51.* inquit animam rationalem hominis vere filiam Dei esse, de quo latissime egi in *met. disp. 1. q. 9. vtrum metaphysica sit beatitudo naturalis*; sed filius est concretum rela- tionis filiationis: ergo concretum filiationis partici- pat creatura sine vlla repugnantia; sed demus hoc concretum non participari à creatura, quis poterit negare Adam fuisse patrem verum, & pro- prium Abel, Cain, & Seth, ipsosque verè, & pro- prie filios Adam: deinde quis inficias ibit, Isaac, fuisse filium Abraham, & Iacob filium Isaac, Io- seph, & Benjamin verè, & propriè filios Iacob, & hunc vicissim esse verum, & proprium patrem illorum; neque aliquis potest contradicere dicenti, David verè, & propriè esse patrem Salomonis, Absalonis, & reliquorum; cum hoc Sacra Scrip- tura manifeste doceat, & cum infallibili veritate asserat.

12 Item B. Virgo est creatura; sed B. Virgo est verè & propriè realiter mater Dei; ut Concilia innume- ra decernunt, atque adeo Ecclesia, ut articulum fidei omnibus fidelibus sine dubitatione creden- dum tradit; sed mater est concretum relationis maternitatis; & pater est concretum relationis pa- ternitatis: ergo participatur à creaturis sine vlla repugnantia, & oppositione pater, filius, mater, & cetera concreta relativa verè, propriè, & realiter sine vlla dubitatione.

13 Quod autem constitutiva patris, matris, filij, &c. sint relationes filiationis, paternitatis, & materni- tatis realis, pater manifeste; quia quando concre- R. P. Ildeph. de Penafiel Theol. Schol. Tom. I.

tum participatur à Deo verè, propriè, & realiter, participatur secundum formalitatem propriam, quæ in Deo est, ablata infinitate; quæ in Deo re- peritur; sicut v. g. quia creatura participat à Deo concretum generantis, causæ, producentis, &c. creatura verè, & propriè est generans, verè, & pro- priè producat, verè, & propriè est causa, quia in Deo verè, & propriè datur ratio generantis, cau- sæ, & producentis; sed ratio constitutiva patris in Deo est propriè relatio paternitatis, & ratio con- stitutiva filij est propria relatio filiationis in crea- ta, & imparticipata: ergo ratio formalis consti- tutiva patris participati in creaturis, erit vera, & propria relatio paternitatis participata, & creata, & ratio constitutiva proprii filij veri & realis erit vera, & propria relatio filiationis, nam eo modo participatur ratio formalis constitutiva concreti quo participatur concretum; sed concretum pa- tris, & filij verè, & realiter participatur à creatu- ris, & in Deo tale concretum est verè, & propriè relativum intrinsecum: ergo in creatura etiam erit verè, & propriè intrinsece relativum.

SVBSECTIO I.

Amplius confirmantur dicta.

14 P Rimo, quia vel repugnat participari relatio- nem verè, & propriam à creatura propter ratio- nem communem relationis realis intrinsecæ, aut propter rationem relationis prædicamentalis; sed propter nullam rationem ex ijs repugnat: er- go participatur relatio realis intrinseca prædica- mentalis: minor quoad primam partem est mani- festa; quia in creatura dantur relationes reales in- trinsece transcendentes, ut sunt uniones, potentie, actiones, & alia huiusmodi, quæ verè, pro- priè, & intrinsecè relationes reales sunt: ergo non repugnat participatio relationis propter concep- tum communem relationis realis intrinsecæ, quoad secundam partem probatur minor: quia quando non repugnat participari maior perfectio, non repugnat participari minor à creatura intra eun- dem ordinem; sed non repugnat participari à creatura relatio realis intrinseca transcenden- talis, quæ intra ordinem relationis est perfectior essentialiter, quam relatio prædicamentalis, ut de se patet; nam potentia, quæ relatio transcenden- talis est, & anima rationalis, quæ est relatio tran- scendentis ad materiam, & ad compositum, per- fectiores sunt essentialiter, quam relatio similitu- dinis, dissimilitudinis, quæ sunt relationes prædi- camentales, ac proinde modo tenuissimi, debilissi- mi, & imperfectissimi: ergo non repugnat partici- patio relationis realis prædicamentalis propriè, & intrinsecè.

15 Vigetur, quia in Deo relationes quasi transcen- dentales ut sunt intellectus, & omnipotentia quæ ordinantur verè, & propriè per relationem tran- scendentalem ad obiecta in sententia adversario- rum; item relationes personales perfectiores sunt, virtualiter quam relatio spiratoris activi, quæ quasi prædicamentalis est; atqui creatura partici- pat relationem potentie productivæ, & intelle- ctus; item relationem transcendentalem persona- litatis; personalitas enim seu substantia creata ordinatur essentialiter ad suppositum consti- tuendum; unde ordo transcendentis est ad naturam, & ad personam: ergo potest participare relatio- nem realem prædicamentalem intrinsecam; vel H h h h h quasi

quasi prædicamentalem producentis in ordine ad productum; maior sic probatur: Ideo creatura participat personalitatem vere, & proprie intrinsece, quia participat naturam substantialem completam essentialiter, quæ est perfectior ipsa personalitate intra ordinem substantiæ, & quia participat creaturam rationem causæ principalis substantiæ, participat etiam rationem causæ principalis accidentis, quia genus causæ principalis substantiæ perfectius est intra ordinem causæ principalis substantiæ, & ratio à priori est, quia implicatio ut participetur aliqua ratio, quæ est in Deo, à creatura, non est propter imperfectionem, quia hæc non datur in Deo, nec propter rationem minoris perfectionis, quia huius capax est creatura; sed propter purissimam, & eminentissimam, & infinitam perfectionem, cuius non est capax creatura, ut videtur in exemplis supra adductis de independentia, immensitate, &c. Unde si in aliquo ordine formalitatis participatur à creatura maior perfectio; sine dubio talis maior perfectio non includit in sua formalitate præcisam infinitatem repugnantem creaturæ, ac per consequens, & à fortiori minor perfectio in illo ordine non includit in suo conceptu præciso infinitatem summam, & eminentissimam puritatem repugnantem creaturæ, quam non includit maior perfectio in eo ordine, sicut v.g. quia intellectus est de se perfectior voluntati in ordine intellectuali, & formalitas intellectus in suo conceptu præciso non includit infinitatem repugnantem creaturæ, & eius participatio, à fortiori voluntas, quæ est minor perfectio intellectu secundum se non includit in suo conceptu præciso voluntatis ut sic infinitatem repugnantem creaturæ; licet includat illam quatenus est divina voluntas, ac proinde si participatur intellectus intrinsece proprius, & realis à creatura, participabitur sine dubio ab illa voluntas intrinseca, vera, propria, & realis ab ipsa, quia in ordine intellectuali est imperfectior intellectu: ergo quotiescunque participatur à creatura maior perfectio in aliquo ordine, poterit participari ab ipsa minor perfectio intra eundem ordinem, quod secundum illud axioma philosophicum, quod potest magis, potest & minus in eodem genere est evidens: ergo similiter in nostro casu.

16 Secundo, quia generatio, ad quam sequitur relatio Patris in creatura, est vera, propria, ac perfecta realis generatio: ergo in Patre generante creato datur vera, propria, rigorosa, ac realis relatio paternitatis: sicut in genito vere, & realiter datur vera, & realis filiatio: hæc consequentia est manifesta: Ideo in divinis datur vera, propria, ac realis generatio activa: Item datur vera, & propria relatio filiationis, quia vere, & realiter generatur Verbum Divinum à Patre, & ratio à priori est, quia necesse est, ut generans respiciat terminum à se genitum, & terminus genitus respiciat vere, & realiter generantem: sed formalissimum respicere in genito respectu Patris est filiatio, & in generante respectu geniti est relatio vere, & realis paternitatis: ergo ubi datur vera, & realis generatio, datur vera, & realis filiatio, & paternitas: sed secundum nostram fidem, ut patet ex c. 1. Evangelij secundum Math. vnus homo verè, & realiter generat alium: tali enim cap. sic dicitur: Liber generationis Iesu Christi filij David, filij Abraham. Abraham genuit Isaac, Isaac autem genuit Jacob, &c. & concludit, Jacob autem genuit

Ioseph virum Mariæ, de qua natus est Iesus, qui vocatur Christus: omnes itaque generationes ab Abraham usque ad David generationes quatuordecim, &c.

Ergo vere, & realiter vnus homo est Pater alterius, & alius homo est vere filius alterius: ergo vere habet paternitatem vnus, & filiationem alius, quia eo modo quo est effectus formalis primarius alicuius formæ est ipsa formæ sed filius, & Pater, qui sunt effectus formales paternitatis, & filiationis sunt vere, & proprie reales: ergo paternitas, & filiatio sunt relationes generantis, & geniti, ergo in creaturis vere dantur propriæ relationes reales: consequentia illa est manifesta ex illo evidentissimo principio, ubi datur eadem ratio formalis, est idem effectus, vel quasi effectus formalis, sed in creaturis datur ratio formalis, propter quod in divinis dantur veræ reales relationes Patris, filij, & producentis, scilicet generatio, & productio vera, realis, & naturalis: nam sicut Pater æternus naturaliter generat filium proprie, & realiter, ita vnus homo proprie, vere, & realiter generat naturaliter alium hominem: ergo sicut in divinis datur propter illam rationem formalem generationis propria relatio adæquate realis, tam quoad esse in, quam quoad esse ad, etiam in creatis propter generationem veram realem dabitur vera, & propria relatio paternitatis, & filiationis tam quoad esse in, quam quoad esse ad.

Declaratur amplius, quia relatio vera, & realis est cuius totum suum esse est ad terminum, ita ut sine termino neque esse, neque intelligi possit: talis relatio; sed formalitas constitutiva Patris, & filij creati habet totum suum esse in ordine ad terminum, & non potest esse nec intelligi à parte rei sine termino; quis enim potest intelligere Patrem sine Filio, aut Filium sine Patre, unde paternitas, & filiatio sunt verè à parte rei in ordine ad aliud: ergo formalitas constitutiva Patris, & formalitas constitutiva filij est vera, & realis, tam quoad esse in, quam quoad esse ad, quia talis formalitas non est absoluta, quia absolutum non est in ordine ad terminum; sed paternitas verè, & realiter est in ordine ad terminum: ergo vere, & realiter non est absoluta; sed respectiva, & relatio.

Solum restat probandum inter vnum hominem, & alium intercedere veram, propriam, & realem generationem; quod evidenter sic demonstratur, quia nihil aliud est generatio vera, & realis nisi vera origo propria, & realis viventis à principio coniuncta in similitudinem naturæ; sed inter productum producentem, & Paulum productum ab ipso intercedit vera proptia, & realis origo viventis à vivente, quia tunc datur vera origo viventis à vivente, quando vnum vivens procedit ab alio vivente verè, & realiter, & tunc talis origo est à principio coniuncta in similitudinem naturæ, quando vivens produciens communicat viventem se productum partem suæ substantiæ, & productum est eiusdem speciei cum producente: sed Petrus generans Paulum tribuit mediante suo semine partem substantialem suam, & Paulus est eiusdem speciei cum Petro: ergo productio Pauli à Petro est vera, realis, & propria origo viventis à vivente coniuncta in similitudinem naturæ; ergo Petrus vere, proprie, & realiter generat Paulum; ergo in creaturis datur vera, & propria generatio.

Explicatur ampliùs hoc, quia ubi concurrunt omnes conditiones, & cause naturales, & necessitate à parte rei ad aliquem effectum sine ulla

fictione intellectus & rationis necessario vere, & realiter datur talis effectus, sed inter Petrum generantem, & Paulum genitum intercedunt omnes causæ naturales, & necessariæ relationis paternitatis, & filiationis vere, & realiter sine vlla fictione intellectus: ergo sine vlla fictione intellectus vere à parte rei datur relatio adæquate, & totaliter. Maior est evidens; ideo posito igne, & approximato ad lignum datur ignis, & calor productus vere, & realiter sine fictione, quia sine fictione concurrunt omnes causæ necessariæ, & naturales talis ignis, & calor producti, & ideo posita specie impressa in potentia visiva, quæ est in proportionata distantia in ordine ad obiectum visibile, datur statim visio realis à parte rei sine vlla fictione, quia concurrunt à parte rei omnes causæ talis visionis, & ratio à priori est, quia causa realis completa necessaria statim producit vere effectum.

21 Minor illa sic demonstratur, quia omnes causæ relationis realis sunt fundamentum ratio fundandi, & terminus; sed à parte rei dantur vere, & realiter fundamentum relationis paternitatis, scilicet substantia Petri, generatio realis, & Paulus verè & realiter productus, & generatus per illam, quæ sunt ratio fundandi, & terminus sine vlla fictione: ergo concurrunt à parte rei omnes causæ necessariæ relationis sine vlla fictione vere, & realiter.

SVBSECTIO II.

Secundum principale argumentum ponitur.

22 **O**Via vel repugnat relatio realis creaturis ob imperfectionem creaturarum, vel ob perfectionem earum; sed nec ob perfectionem, nec ob imperfectionem creaturarum repugnat illis relatio realis, & ex alio capite vt dictum est concurrunt in creatura omnes conditiones necessariæ ad relationem realem: ergo datur relatio realis propriè, & vere in creaturis. Minor quoad primam partem est evidens, quia magis perfectus est Deus, quam omnis creatura: sed Deo licet sit magis perfectus (ex eo quod sit infinite talis) non repugnat relatio realis: ergo à fortiori non repugnabit creaturæ quæ imperfectior est Deo.

23 Dices, dari talem repugnantiam in creatura, & non in Deo, quia illa relatio Dei substantialis est, in creatura vero esse debet accidentalis.

24 Sed contra, quia relationi vt sic non magis repugnat quod sit accidentalis, quam quod sit substantialis, quia sicut accidens dicit esse in alio, ita substantia dicit esse in se; si ergo cum hac ratione coniungi potest esse ad aliud, multo magis cum illa, & alioquin creaturæ vt sic non repugnat accidens reale: ergo nec repugnabit illi talis relatio quæ & si sit accidentalis, aliquid rei sit.

25 Minor quoad secundam partem sic demonstratur: quia relatio vt relatio non dicit imperfectionem, quod si aliquid imperfectionis ei adiungitur ex eo quod accidentalis est, talis imperfectio non est extra latitudinem rei creatæ.

26 Secundo evidentiùs eadem secunda pars minoris probatur; nam creatura participat à Deo rationem substantiæ spiritualis, viventis, intellectualiter, licet sint perfectiones simpliciter simplices in Deo, ac proinde maiores, ac perfectiores

virtualiter, quam relationes, non obstante imperfectione earundem creaturarum: ergo à fortiori poterunt creaturæ participare modo sibi proportionato relationes reales, quæ adhuc in Deo non sunt perfectiones simpliciter simplices, sed solum secundum quid, ac proinde videntur magis proportionatæ creaturis; nam perfectiones absolutæ congruunt magis rei independenti, quia in se, & à se sunt, quam relativæ quæ sunt ad aliud, & dicunt connexionem cum alio, licet etiam relationes vt sunt in Deo, congruant ipsi, quia nullam dicunt imperfectionem, etiam si non dicant tantam, ac dicunt perfectiones absolutæ simpliciter simplices; atqui creatura est maxime dependens à Deo ex indigentia propria, & imperfectione, quia essentialiter est ab alio: ergo sicut recipit esse ab alio, debet respicere illud à quo esse recipit: ergo à fortiori secundum exigentiam propriam, & modo sibi proportionato participabit relationes reales, non obstante propria imperfectione, si non obstante ea, participat perfectiones absolutas.

27 Tercio principaliter sic argumentor, quia in creaturis datur formalitas realis, & accidentalis, quæ neque esse, nec concipi potest, nec definiti, nisi per aliud: ergo à parte rei datur relatio realis in creatura. Patet consequentia; quia omne illud, quod definitur per aliud, & non tanquam per prædicatum intrinsecum, sed potius tanquam per prædicatum extrinsecum est relatio formalis propriæ, & veresed à parte rei dantur in creaturis vere, & realiter formalitates, quæ neque esse, nec concipi, nec definiti possunt, nisi per aliud sibi extrinsecum: ergo à parte rei tales formalitates sunt vere, & propriæ relationes. Maior est certa; nam quidquid definitur per aliud extrinsecum distinctum ab illo, quod definitur, definitur per illud quatenus dicit connexionem essentialiter, & respicit aut refertur, aut ordinatur essentialiter ad illud; sed relatio essentialiter ordinatur, refertur, & respicit aliud extrinsecum distinctum à se: ergo quidquid definitur per aliud est relatio essentialiter.

28 Confirmatur: Ideo colligimus necessario, animam rationalem esse relationem realem essentialiter, quia definitur per compositum, quod constituitur ab ipsa, quod est aliud ab anima rationali distinctione includentis ab incluso, vel per corpus, & ideo dicitur forma est actus corporis physici organici, quæ definitio est per corpus, quæ est aliud distinctione excludentis ab excluso ab ipsa anima, vt ipsi adversarij asserunt. Item omnes potentie vitales sunt relationes reales essentialiter, quia definiuntur essentialiter per obiecta distincta ab ipsis. Item paternitas in divinis est vera, & realis relatio, quia definitur per filiam, aut filiationem quæ distinguitur realiter ab ipsa paternitate: ergo quidquid definitur essentialiter per aliud distinctum à se, est essentialiter relatio, siue transcendentalis, siue prædicamentalis; nam si id, quod definitur per aliud, est de essentia rei absolutæ, quæ est quasi immediatum fundamentum illius erit relatio transcendentalis; si vero id, quod definitur per aliud aut realiter, aut prædicamentally, non sit de essentia immediati fundamenti, sed potius aut metaphysice, aut physice possit adesse, & abesse præter corruptionem immediati fundamenti illius, erit relatio prædicamentalis. Et ratio à priori est, quia quidquid definitur adæquate essentialiter per aliud habet suam definitionem in ordine ad illud adæquate, & totaliter;

H h h h a nara

nam si non haberet illam in ordine ad aliud, nulla esset ratio, cur definiretur essentialiter per illud: sed definitio adæquata essentialis obiectiva est tota, & adæquata essentia rei definitæ, & si est formalis definitio explicat essentiam eo modo quo in se est, adæquando se cum illa, ac proinde si definitio formalis est in ordine ad aliud, definitio obiectiva seu essentia adæquata rei erit in ordine ad illud, alias non erit vera, & essentialis definitio formalis, siquidem explicaret essentiam aliter ac est, videlicet in ordine ad aliud cum in se, & ex se non sit in ordine ad illud: ergo quidquid definitur vere essentialiter per aliud, vere & realiter habet totam suam essentiam in ordine ad aliud; sed quidquid habet totam suam essentiam in ordine ad aliud realiter, est vere realiter, & essentialiter relatio, ut patet ex eius definitione, quæ sic se habet, relatio est, cuius totum suum esse est ad aliud: ergo quidquid definitur per aliud, essentialiter est relatio.

29 Antecedens primum, & præcipuum sic demonstratur, quia à parte rei datur ratio formalis constitutiva Patris, scilicet paternitas, talis enim est forma in abstracto, quale est effectum formale talis formæ, seu totum constitutum per illam in concreto; ideo enim albedo est forma albi, & humanitas ratio formalis constitutiva hominis; Item à parte rei datur ratio constitutiva filij, quæ est filiatio; sed paternitas, & filiatio nullo modo possunt esse, concipi, & definiti, nisi per aliud; v. g. paternitas nullo modo potest definiti essentialiter, nisi per filium, aut genitum; sicut filiatio non potest villo modo esse, concipi, aut definiti, nisi per Patrem, aut per generantem, ut videre est in divinis, ubi paternitas definitur in ordine ad filium genitum, & filiatio in ordine ad Patrem generantem; unde sic definimus paternitatem divinam, est ratio formalis per quam Pater respicit filium, &c. imo si aliter posset definiti, dicant nobis adversarij, quod nullo modo poterant cum veritate dicere, quia duplex tantum datur modus essendi, alius in ordine ad se, alius in ordine ad alterum; sed paternitas non est in ordine ad se, sicut Pater, qui constituitur in suo esse formali per paternitatem, non est Pater in ordine ad se ipsum, quia nullus est sui ipsius Pater; sed potius est Pater alterius à se geniti, sicut Pater non est generans se, sed alterum, alias idem à se produceretur, quod est falsum, ut patet ex illo evidentissimo principio metaphysicæ: quidquid producit, ab alio producit, cui adæquate nititur demonstratio existentie Dei: unde pater sine dubio est alterius à se geniti Pater, ac proinde Pater est in ordine ad alterum; ergo paternitas, à qua habet totum suum esse Pater, formaliter ut talis, est in ordine ad filium genitum; sed quidquid est in ordine ad alterum, est relatio formaliter: ergo paternitas, quæ est in ordine ad aliud, est relatio, & sic essentialiter definitur per alterum, quia eo modo definitur, quo habet esse; sed paternitas in creatis, item filiatio non est de essentia hominis generantis, nec filiatio est de essentia hominis geniti, sed potius distinguitur ab illis à parte rei, & sic paternitas, & filiatio possunt abesse, & adesse à parte rei, immediatis fundamentis ipsarum sine corruptione illorum, ut late demonstratum manet supra, ubi egimus, an relatio paternitatis, & filiatio distinguantur ab entitatibus fundamenti, & termini; sed formalitas illa, quæ potest adesse,

& abesse præter subiecti corruptionem est formalitas accidentalis: ergo à parte rei datur in creatis sine vlla fictione intellectus formalitas quædam accidentalis, quæ nec esse, nec concipi, nec definiti potest essentialiter, nisi per aliud, & in ordine ad illud. Deinde in creaturis datur sine vlla fictione similitudo, & dissimilitudo vnius respectu alterius. Item datur diversitas, & disconvenientia; nam hæc sunt veræ propositiones, homo quatenus animal convenit cum equo, & disconvenit cum arbore, & Petrus, quia est homo, convenit cum Paulo, & disconvenit cum Bucephalo; sicut Angelus convenit in esse entis creati cum homine, & disconvenit vere, & realiter sine fictione cum Deo in ratione entis creati finiti, & limitati. Item albedo opponitur realiter nigredini, & disconvenit cum illa, convenit cum alia albedine, & non opponitur ipsi: ergo datur à parte rei in creaturis sine fictione convenientia, vel disconvenientia, similitudo & dissimilitudo; atqui tales formalitates necessario sunt vnius in ordine ad aliud, quia nihil respectu sui ipsius est dissimile, & oppositum realiter actui, & formaliter: ergo tales formalitates nec esse, nec concipi, aut definiti possunt essentialiter, nisi in ordine ad aliud.

Declaratur amplius, nam sicut homo est quædam essentia absoluta sine fictione intellectus, ita independentem à ratione convenit illi similitudo in ratione animalis cum equo, dissimilitudo, aut disconvenientia in esse corporei cum Angelo, & sicut à parte rei Deus est dependens à quocunque, ita Angelus est dependens à Deo. Item B. Virgo est mater Dei, quia quatenus concepit, & peperit vere, & realiter sine fictione, non potest intelligi, nec concipi sine filio, & sine ordine ad illum; imo si non daretur aliquis intelligens per subtractionem eorum ad intelligendum, in quo casu nullum posset fingi ens rationis, ex sola naturali generatione, & conceptione, ei conveniret vera, propria, & perfecta maternitas, quia genuit filium eiusdem speciei, & essentia humane cū ipsa: ergo iam dantur à parte rei formalitates, quæ nec esse, nec concipi, nec definiti possunt, nisi per aliud; atqui tales formalitates, v. g. paternitatis, convenientia, & disconvenientia possunt destrui, & separari à subiectis, in quibus sunt, conservatis eisdem subiectis, ut supra late demonstravimus: ergo sunt accidentales formalitates, ac proinde erunt relationes prædicamentales, quia nihil aliud est relatio prædicamentalis, nisi entitas illa, quæ habet totum suum esse in ordine ad aliud.

SECTIO III.

Opinio Caietani licet argumentis supra positis oppugnata sit, specialiter tamen refellitur.

Primo, quia nullum datur à parte rei universale formaliter; sed si Ad, ut Ad, in relatione esset ens rationis, & non reale, daretur universale formaliter à parte rei: ergo Ad, ut Ad non est ens rationis, sed reale: maior est evidens; minor est probatur, quia per vos datur à parte rei formale In, relationis; sed illud formale In ut sic sine ratione Ad, est universale formaliter: ergo datur universale formaliter à parte rei: minor sic probatur.